

Posudek
na bakalářskou práci s názvem
„Nezletilé matky v romské komunitě“

Autorka: Alena Buzková

Předložená bakalářská práce si vytýčila za předmět svého zájmu problematiku sociálního postavení nezletilých rodiček v romské komunitě. Svoji pozornost upřela především na situaci ve vsetínské komunitě Romů (lokalita Poschlá).

V první části práce shrnuje autorka poznatky o historických i současných specifických či determinantách romské rodiny. Ve výkladu se opírá o bohatou znalost literárních pramenů na toto téma i o svou praktickou šestiletou sociální činnost mezi vsetínskými Romy. Obecná část bakalářské práce se věnuje v první části sociální a demografické charakteristice existence Romů ve Vsetíně, výklad pak pokračuje popisem kořenů romské tradiční rodiny s aktualizací pokusy o popis současné situace v této oblasti. Výklad dokládá, jak je obtížné provádět v této oblasti generalizace, jak se prolínají různé mýty o ideálním pojetí mravnosti Romů v tradiční komunitě s často drsnou realitou jejich současné, mnohdy neradostné existence. Autorka má občas tendenci, kterou nacházíme ovšem nejrůzněji i v pracích renomovaných „romologů“, že většina romských asociálních projevů je zaviněna především majoritou, která soustavně rozbíjí romské mravně-kontrolní (správné) mechanismy. Zapomíná na to, že i majoritní společnost se vyvinula od některých standardů minulého či předminulého století (odklon od patriarchální společnosti plného podřízení ženy muži, zmenšení počtu dětí v rodině, zaměstnání žen a ústup od pouhé jednoznačné role ženy rodičky a matky, často bolestné zavedení povinné školní docházky i pro děti, které pomáhaly na poli či v rodině, eroze povinnosti příbuzných či křesťanských kmotrů při zabezpečení potomků zemřelého bratra či bezprizornosti kmotřence, včetně pozměnění i takových norem jako bylo ono stydlivé nechození žen v plavkách či – při neexistenci umělé výživy – běžného kojení dítěte na ulici či nevyvěšování dámského spodního prádla na prádelní šňůry před domem, atd. atp.) a že modifikující sociální tlak pocíťovaný Romy je mnohdy (ne samozřejmě vždy) způsoben objektivně existující realitou industriální společnosti. Moderní společnost totiž nepřeje (a ani mnohdy přát nemůže) některým potřebám tradičních komunit (v panelovém

domě je anomálie držet slepice či prase a v městské zástavbě žádat přízemní byty pro několik generací s dvorem a velkými kuchyněmi (jak žili i naši předci z majoritní společnosti).

To vše ovšem podotýkám pouze na okraj. Při sociální práci s Romy (ale i s lidmi na okraji společnosti) je třeba – jak velmi správně usuzuje autorka práce - se vžít do pojetí jejich norem a hodnot, jejich sociálních vazeb a rodinných či rodových determinant.

Ve své práci vychází autorka z chápající - ale zároveň diskutabilní - premisy, že „mateřství nezletilých Romek nepovažuje za projev sociální patologie, ale za odlišnou kulturní normu, kterou je třeba u romské menšiny akceptovat“ (viz str. 9 a zejména str.48.) Myslím si, že ve své práci uvedla fakticky dostatečné množství důkazů proti této premise, tedy proč je třeba předčasné mateřství považovat v zásadě za zlo, kterému je třeba čelit (bez ohledu na to, zda kořeny tohoto jevu vyplývají či nevyplývají z kulturní tradice). Pro tento postoj lze v práci nalézt mnohočetné argumenty v oblasti fyzického vývoje nedospělé ženy, její psychické nezralosti, sociální a ekonomické nezajištěnosti, v podobě argumentů o předčasném těhotenství jako brzdě vzdělání a profesního rozvoje mladé dívky, v podobě nevhodného zasahování do života dítěte ze strany prarodičů, kteří již často nestačí na (po všech stránkách) kvalitní výchovu atd. Domnívám se, že důvodům předčasného těhotenství romských dívek lze tak sice rozumět jako archaickému stereotypu situace před mnoha lety, nelze jej však v současnosti považovat ani v náznaku za ideální stav či kulturní normu, která by měla být rozvíjena, podporována či právně kodifikována.

Nicméně lze práci pochválit z hlediska souhrnu pro sociální práci použitelných poznatků a doporučit ji k obhájení.

ZÁVĚR: Předloženou bakalářskou práci považuji za odpovědně zpracovanou s celou řadou zajímavých postřehů. Doporučuji ji přijmout a na základě kvality obhajoby ji posoudit známkou **velmi dobře až výborně**.

V Praze 5.června 2009

PhDr. Kazimír Večerka, CSc.